

Hundunderstödd pedagogik och sociala tjänstehundar i skolan

*En deskriptiv enkätstudie om skolpersonals
kännedom och attityder*

Maria Larsson – Examensarbete 30 YH, Maj 2025

SVENSKA TERAPIHUNDSKOLAN – STRÖMSHOLM

Skolhunds -/Resurspedagog

Handledare: Carina Backsell

Examinator: Charlotte Hörnquist

Yh Yrkeshögskolan

SVENSKA
TERAPIHUNDSKOLAN

SAMMANFATTNING

Studien undersökte skolpersonals kännedom och attityder kring hundunderstödd pedagogik och sociala tjänstehundar genom en kvalitativ enkät med 358 respondenter. Resultaten visade viss kunskap om insatsernas positiva effekter, men också kunskapsluckor, särskilt inom teori och pedagogik. Farhågor lyftes kring inkludering av hundrädda och allergiska elever samt ekonomiska och logistiska utmaningar. Studien belyste bristen på information om forskning som visade hundars positiva inverkan, inklusive ökad oxytocinproduktion och stöd för Biophiliahypotesen. Den gav en tydligare bild av hur skolpersonal uppfattade dessa metoder i Sverige år 2025.

Nyckelord: social tjänstehund, sociala tjänstehundteam, hundunderstödd pedagogik, attityder, kännedom, oxytocin, Biophiliahypotesen, skolvärlden, skolpersonal, psykisk ohälsa, problematisk skolnärvaro, forskningskommunikation, tvärvetenskaplig forskning

ABSTRACT

The study examined school staff's awareness and attitudes regarding dog-assisted education and social service dogs through a qualitative survey with 358 respondents. The results showed some awareness of the positive effects of these interventions but also awareness gaps, particularly in theory and pedagogy. Concerns were raised about the inclusion of students who fear dogs or have allergies, as well as economic and logistical challenges. The study highlighted the lack of information about research demonstrating dogs' positive impact, including increased oxytocin production and support for the biophilia hypothesis. It provided a clearer picture of how school staff perceived these methods in Sweden in 2025.

Keywords: social service dog, social service dog teams, dog-assisted education, attitudes, awareness, oxytocin, biophilia hypothesis, education system, the educational sector, school staff, mental health, problematic school attendance, science communication, interdisciplinary research

FÖRORD

Detta examensarbete, som är resultatet av Yrkehögskoleutbildning till Skolhunds- och resurspedagog, på Svenska Terapihundskolan, har varit en lärorik och givande resa, fylld av insikter och utmaningar. Utbildningen omfattar 200 YH-poäng och det här examensarbetet omfattar 30 YH-poäng.

Jag vill rikta ett varmt tack till min familj, mina vänner och kurskollegor för ert ovärderliga stöd.

Ett särskilt tack till personalen på Svenska Terapihundskolan (Strömsholm) och mina medarbetare i styrelsen för Föreningen för Sociala Tjänstehundar (FFSTH) – er kunskap och uppmuntran har varit avgörande.

Jag är även tacksam för de 358 respondenter som tog sig tid att besvara min enkät. Era insiktsfulla svar har varit avgörande för denna studie, och utan ert deltagande hade denna studie inte varit möjlig att genomföra.

Slutligen vill jag tacka mina två CKCS-tikar, Ciara och Mila, som har gett mig en djupare förståelse för samspelet mellan människa och hund. Genom dem har jag lärt mig vikten av valfrihet, samtycke och individanpassad träning på belöningsbaserad grund.

Med stor tacksamhet hoppas jag att detta arbete kan bidra till ökad nyfikenhet och förståelse för sociala tjänstehundars roll i skolan och vikten av att implementera HUP i den svenska skolvärlden.

Maria Larsson 2025-05-14

INNEHÅLL

2. INLEDNING	5
2.1 Syfte	6
2.2 Frågeställning	6
3. BAKGRUND	6
3.1. Hunden och människan	7
3.1.1 Hunden som kollega i terapeutisk miljö	7
3.1.2 HUP - Hundunderstödd pedagogik.....	8
3.1.3 Sociala tjänstehundar	8
3.2 Teorierna bakom den viktiga relationen	9
3.2.1 Biophiliahypotesen	10
3.2.2 Vikten av anknytning och närhet.....	10
3.2.3 Oxytocin	11
3.2.4 KASAM	11
4. METOD	12
4.1 Metodansats.....	12
4.2 Datainsamling.....	12
4.3 Urval.....	13
4.4 Bortfall	13
4.5 Dataanalys	13
4.6 Metoddiskussion.....	14
4.7 Etiska överväganden	14
5. RESULTAT	14
5.1 Kännedom om HUP och sociala tjänstehundar	14
5.2 Kännedom om kopplingen till oxytocin och Biophiliahypotesen	15
5.3 Attityder till implementering av HUP utifrån forskning kring oxytocin och Biophiliahypotesen .	16
5.4 Attityder till HUP och sociala tjänstehundar	17
5.4.1 Positiv attityd	17
5.4.2 Negativ attityd	19
5.4.3 Ingen åsikt men tecken på nyfikenhet	20
5.5 Majoritet saknar erfarenhet och efterlyser evident forskning.....	20
5.6 Minoritet har egen erfarenhet av HUP inom sin egen skolverksamhet	21
5.7 Potential att ses som en naturlig stödinsats	21
5.8 Synen på sociala tjänstehundsteam som en naturlig del inom skolvärlden.....	22
5.9 Majoriteten efterfrågar mer information	23
6. DISKUSSION	23
6.1 Kunskap och attityder kring HUP och sociala tjänstehundar i skolan	24
6.2 Teoretisk förankring och utmaningar vid implementering av HUP och sociala tjänstehundar	25
6.3 Kritisk metoddiskussion	26
6.4 Empirisk nytta och tillämpning	26
6.5 Vidare forskning och utvecklingsarbete	27
REFERENSER	28

2. INLEDNING

Oavsett hur det svenska skolsystemet fungerar idag med fokus på kunskapsmål, skolplikt och eget studieansvar kan vuxenvärlden inte komma ifrån att skolan bör anpassas efter de barn och unga som får sin utbildning där. Skolan behöver möta eleverna där de befinner sig och erbjuda undervisning som både attraherar och utvecklar. En inkluderande skolverksamhet där elever känner sig sedda, hörda och delaktiga, och där deras röster, tankar och funderingar tas på allvar. I en sådan miljö kan användandet av hundunderstödd pedagogik med sociala tjänstehundar spela en viktig roll.

Karlberg & Eriksson betonar, med tanke på att som vuxen se utifrån ett tonårsperspektiv, och jag citerar:

” Tänk dig att du är tonåring nu. Hur var du i tonåren? Hur mådde du?

Visst ägde du världen ibland och visst fanns där avgrundsdypt mörker?

Kanske utan egentlig anledning eller på grund av svårigheter du gick igenom.

Tänk dig att du ligger där i ditt tonårsrum. Kanske har du posters på väggarna.

Kanske en sliten nalle från din barndom. Du är ledsen.

Känner dig missförstådd och ensam. När ångesten har dig i sitt kraftigaste grepp så kommer någon igen.

Den fuktiga nosen sluter upp vid din sida. Den mjuka pälsen har gott om plats för både tårar och ångest.

Kanske lägger sig din hundvän tätt intill dig, eller rullar ihop sig som en trygg beskyddare vid dina fötter.

Du är inte längre ensam.”

(Karlberg, S & Eriksson, H, 2018, s.5–6)

2.1 Syfte

Syftet med denna kvalitativa enkätstudie är att “Undersöka kännedom och attityder hos personal i skolvärlden kring Hundunderstödd pedagogik (HUP) och sociala tjänstehundar.”

2.2 Frågeställning

- Vad har personal i skolvärlden för kännedom om HUP och sociala tjänstehundar?
- Vilka attityder har personal i skolvärlden till användandet av HUP och sociala tjänstehundar?

3. BAKGRUND

3.1. Hunden och människan

Hundens titel som "människans bästa vän" stöds av forskning som visar på en ömsesidig relation. Karlberg & Eriksson hänvisar till Per Jensens studie, där hundar föredrar att leka och umgås med människor framför andra hundar (Karlberg & Eriksson 2018, s.14).

Relationen mellan människa och hund har en lång historia och började med domesticeringen av de mest sociala och orädda vargarna. Skoglund et al. menar att dessa vargar drogs till människors matrester och blev successivt tamare genom naturligt urval. Med tiden utvecklades ett ömsesidigt förhållande där hundar bistod med jakt, skydd och sällskap.

Domesticeringen tros ha skett för 40 000–27 000 år sedan, men det är oklart om detta skedde på en enskild plats eller oberoende på flera. Nyare genetiska studier antyder att flera domesticeringsepisoder kan ha förekommit, vilket försvårar en exakt tidslinje (Skoglund et al., 2015).

3.1.1 Hunden som kollega i terapeutisk miljö

Hundens roll har förändrats över tid och är fortfarande central inom jakt, vakt, vallning och sök, samtidigt som den fått nya funktioner i takt med människans behov. Karlberg & Eriksson nämner att djur först dokumenterades inom terapeutisk verksamhet år 1796, när en psykiatrisk klinik i England använde djur för att förbättra patienters sociala kontakt och välmående (Karlberg & Eriksson, 2018, ss. 14–15).

Hundar har sedan dess använts i behandling av psykisk ohälsa påpekar Karlberg & Eriksson, och menar vidare att Franklin K. Lane föreslog 1919 patienter vid St. Elisabeths Hospital skulle interagera med hundar, inspirerat av deras användning i rehabilitering av krigsveteraner. Trots avsaknad av dokumentation spreds hundassisterad terapi vidare, och Boris Levinson publicerade 1962 sin banbrytande studie om hunden Jingels som terapeutiskt stöd. Thomas & Friedman visade senare att djurägare med svår kärlekskramp eller hjärtinfarkt hade bättre överlevnad och återhämtning (Karlberg & Eriksson, 2018, ss. 15–17).

Forskning från 1990-talet, inklusive Andersson, Reid & Jennings studier om lägre blodfetter och blodtryck hos djurägare samt James Serpells undersökning av djurägars hälsa, stärker teorin om hundars positiva inverkan på människors fysiska och psykiska hälsa. Hundägare rapporterade dessutom mer långsiktiga fördelar än kattägare, som inte upplevde kvarstående positiva effekter efter en tid (Karlberg & Eriksson, 2018, ss. 15–17).

3.1.2 HUP - Hundunderstödd pedagogik

HUP eller HAP (Hundassisterande pedagogik) som det också benämns som, används i pedagogiskt arbete med utbildade sociala tjänstehundar, men terminologin är fortfarande otydlig.

Karlberg & Eriksson framhåller behovet av en enhetlig begreppsanvändning för att skapa tydlighet inom branschen, då hundteam verkar inom flera områden, såsom skola, vård och omsorg. IAHAIO arbetar för att öka kunskapen om hund-människa-interaktion och har publicerat dokumentet *White Paper* för att klargöra terminologi (Karlberg & Eriksson, 2018, ss. 29–31).

Enligt Johnson et al. är enhetliga begrepp avgörande för att minska missförstånd, underlätta samarbete och standardisera metoder och yrkeskompetens. Terminologin är även viktig för att uppfylla juridiska krav samt stärka forskning och utbildning inom området (Johnson et al., 2024, s.2).

IAHAIO definierar djurunderstödd pedagogik (AAE – Animal Assisted Education) som en målinriktad insats ledd av utbildade lärare, ofta med specialpedagogisk kompetens, för att förbättra utbildningsresultat och kognitiva färdigheter. Personalen måste ha kunskap om djurens beteende, hälsa och stresshantering (IAHAIO, 2018).

Slutligen betonar Lidfors et al. att alla hundunderstödda insatser med sociala tjänstehundar bör utföras av utbildade hundförare med kompetens inom sitt specifika arbetsområde. Hundföraren måste kunna tolka hundens signaler och anpassa träningen efter målgruppens behov (Lidfors et al., 2021).

3.1.3 Sociala tjänstehundar

Sociala och civila tjänstehundar har olika arbetsroller. Lidfors et al. upplyser att sociala tjänstehundar arbetar i team med sin förare för att stödja tredje part, exempelvis inom skola, medan civila tjänstehundar fungerar som hjälpmedel för sin ägare och arbetar enbart för denne. Sociala tjänstehundar kompletterar vård och utbildning utan att ersätta evidensbaserade insatser och följer styrdokument för att säkerställa måluppfyllelse. Skolor utvärderar kvaliteten på insatserna årligen (Lidfors et al., 2021).

Hundens egenskaper, träning och socialisering är avgörande för dess funktion som social tjänstehund. Lidfors et al. betonar att tidig hantering är viktigare än ras, och att hundar med vaktinstinkt eller miljöräddsla kan ha svårigheter i arbetet. Hundar ska tränas med

belöningsbaserade metoder och aldrig utsätts för stressande situationer. De måste också kunna anpassa sig till olika miljöer och möta deltagare med varierande beteenden, särskilt vid arbete med barn (Lidfors et al., 2021).

För att utvärdera en hunds lämplighet genomförs tester som bedömer vardagslydnad, träningsvilja och beteende i nya miljöer. Lidfors et al. betonar att testet anpassas efter arbetsuppgifter och kan inkludera intervjuer eller frågeformulär om hundens vardag. Hunden måste vara social, trygg och samarbetsvillig samt vara minst ett år gammal vid testet (Lidfors et al., 2021).

3.2 Teorierna bakom den viktiga relationen

Karlberg & Eriksson lyfter fram att interaktionen mellan djur och människor har positiva effekter för båda parter. Traditionellt har forskningen använt kvantitativa metoder för att mäta fakta, men studier av hund-människa-relationen fokuserar ofta på kvalitativa metoder för att fånga känsloupplevelser som är svåra att mäta (Karlberg & Eriksson, 2018, s. 17).

Wynne konstaterar att forskning om hundars beteenden har ökat markant de senaste tio åren, vilket har gett ny insikt i hur hundar tänker och känner. Genom att kombinera psykologiska metoder med modern teknik inom genetik och neurovetenskap har forskare kunnat utforska nya frågeställningar som tidigare varit svåra att studera (Wynne, 2019, s. 15).

Trots forskningsframsteg genomförs de flesta studier om människans interaktion med hundar utomlands. Lidfors et al. har dock studerat området i Sverige, bland annat genom *Hundrapporten*, där de beskriver sociala tjänstehundars arbete, deras påverkan på människor och föreslår riktlinjer för att säkerställa hundarnas välfärd (Lidfors et al., 2021).

Mårtensson et al. har studerat barns kontakt med djur och hur urbanisering påverkar deras interaktion med naturen. Studien visar att djur kan främja lek och utveckling, men lyfter även utmaningar som rädsla och bevarande. Författarna föreslår att barns behov av djurkontakt bör beaktas i samhällsplanering, samtidigt som djurens välfärd säkerställs (Mårtensson et al., 2021).

Ju Ho et al. lyfter fram att djurunderstödda insatser kan förbättra skolbarns attityder, kognition och känsloförståelse samt bidra till minskad ångest. Dock varierar resultaten, och bristande redovisning av djurens välbefinnande försvårar jämförelser. Studien betonar behovet av mer forskning och hälsoekonomiska analyser för att förstå både effekterna och kostnadseffektiviteten vid implementering (Ju Ho et al., 2024).

3.2.1 Biophiliahypotesen

Biofili-teorin, först myntad av Erich Fromm på 1960-talet, beskriver "kärleken till livet" och det levande. Edward O. Wilson vidareutvecklade teorin till Biophiliahypotesen, där han menade att människor har en medfödd anknytning till naturen, både växter och levande varelser, vilket gynnar vårt välbefinnande och hälsa. Wilson, en framstående biolog och miljöforskare, bidrog till biodiversitet, ekologi och evolutionär biologi, och hypotesen är idag en del av evolutionspsykologin. Han definierade den som "*the innate tendency to focus on life and lifelike processes*" och betonade att utforskande av liv är en central del av mental utveckling. Ju mer vi förstår andra organismer, desto högre värderar vi dem och oss själva, vilket kan observeras när barn möter ett okänt djur (Wilson, 1984, s.1, 138–139).

Karlberg & Eriksson lyfter att denna teori kan förklara djurs stora sociala och mentala inverkan på människor (Karlberg & Eriksson, 2018, s.18).

Melson framhåller att Biophiliahypotesen kan förklara varför djur framkallar lugn och avslappning hos människor, vilket kopplas till vår evolutionära historia där djur både var väktare och varnade för faror. När ingen fara förelåg, befann sig djuren i ett balanserat tillstånd, vilket skapade trygghet. Melson menar att barns intresse för djur är lika relevant som mänskliga relationer och att deras känslor och personligheter påverkas av djurkontakt (Melson, 2001).

3.2.2 Vikten av anknytning och närhet

Karlberg & Eriksson hänvisar till Kerstin Uvnäs Moberg och psykologen Bowlbys teori om barnets anknytning till sina föräldrar. Anknytningen sker tidigt i livet och handlar inte bara om föda och omsorg utan också om behovet av kärlek och närhet. En trygg anknytning skapar en stabil grund för barnets självkänsla och säkerhet. Forskning har visat att denna anknytning även kan observeras i relationen mellan hund och ägare. Hundar tyr sig till sin ägare i okända miljöer på samma sätt som barn gör med sina föräldrar (Karlberg & Eriksson, 2018, s.19).

Hundar ses ofta som familjemedlemmar och kan utveckla starka känslomässiga band till sina ägare. Uvnäs Moberg betonar att hundar kan känna sig ensamma eller övergivna och att deras välbefinnande påverkas av relationen med människor. Därför finns en lag som begränsar ensamhetstiden för hundar till max sex timmar. En trygg anknytning skapar harmoniska och välmående hundar, medan bristande anknytning kan ha negativa effekter. Hundars förmåga att anknyta kan även bidra till att skapa och stärka relationer mellan människor. Interaktionen med

hundar kan förbättra människors mående och deras sociala relationer, vilket kan vara särskilt betydelsefullt för personer med svårigheter att knyta an till andra (Uvnäs Moberg, 2022, s.95).

3.2.3 Oxytocin

Oxytocin, ett hormon som produceras i hypotalamus hos alla däggdjur, är aktivt i det parasympatiska systemet och bidrar till lugn och tillit. När det frigörs ökar känslan av avslappning och trygghet (Karlberg & Eriksson, 2018, s.19).

Kerstin Uvnäs Moberg, ledande forskare inom oxytocin, har visat att interaktionen mellan människor och hundar dämpar aggression, minskar stress och sänker blodtrycket genom ökade oxytocinnivåer i hjärnan (Uvnäs Moberg, 2022). En japansk studie påvisar att även hundar får oxytocinpåslag och det redan vid ögonkontakt, vilket stärker bandet mellan människa och hund och har långvariga effekter på det parasympatiska systemet (Jensen. P, 2015).

Wynne lyfter samma studie och menar att hundars tillgivenhet gentemot människor inte bara är beteendemässig utan har en neurokemisk grund. Kemiska ämnen i hundens hjärna samverkar med deras nervsystem, och vidare forskning kan ge insikter om hur dessa band uppstår och utvecklas (Wynne, 2019, s.143).

Uvnäs Moberg betonar att hundar ”tjuvkopplar” människans oxytocinsystem genom sitt utseende, ögonkontakt och sociala beteenden, vilket skapar impulser att interagera. Detta leder till ökad oxytocinproduktion hos människor och en känsla av lugn och välmående. Hundars sociala attraktionskraft är så stark att även okända hundar kan skapa positiva känslor, så länge de inte uppfattas som hotfulla. Många hundraser behåller valpbeteenden och utseende i vuxen ålder, vilket gör dem särskilt lämpade för att knyta an till människor (Uvnäs Moberg, 2022, s. 93–94).

3.2.4 KASAM

Karlberg & Eriksson lyfter att interaktion med hundar skapar en känsla av meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet, vilket kan kopplas till Aaron Antonovskys teori om KASAM – känsla av sammanhang. Han studerade hur vissa människor som upplevt trauma under andra världskriget klarade sig psykiskt bättre än andra och utvecklade en salutogen modell för att mäta människors förmåga att hantera motgångar. Socialstyrelsen rekommenderar modellen för att stärka individers motståndskraft. Umgänge med hundar kan bidra till ökad känsla av

sammanhang, eftersom hundens behov av omsorg ger en struktur i vardagen och kan erbjuda återhämtning och fokus på något positivt (Karlberg & Eriksson, 2018, s.21–22).

Läraryrket applicerar KASAM i skolan och menar att en tydligt strukturerad undervisning stärker elevernas känsla av sammanhang. Genom att klargöra mål, instruktioner och krav kan eleverna bättre förstå och hantera utbildningen. Att ge eleverna resurser som stärker deras förmågor gör lärandet mer hanterbart, och undervisningen bör vara meningsfull och anpassad efter deras intressen för att öka motivationen och lär lusten (Läraryrket, 2022).

4. METOD

För att uppnå skolpersonals kännedom och attityd gentemot HUP och sociala tjänstehundar, har en kvantitativ enkätundersökning genomförts, kompletterad med kvalitativa inslag genom några öppna frågor.

4.1 Metodansats

Studien har en deskriptiv ansats där data samlas in via en webbenkät (Google Forms) riktad till skolpersonal från förskola till gymnasium, både i traditionell och anpassad skolform. Enkäten består av 9 slutna frågor med förskrivna svarsalternativ (jakande och nekande) samt 4 öppna frågor, vilket möjliggör en kombination av kvantitativ analys av strukturerade svar och kvalitativ analys av respondenternas egna reflektioner och erfarenheter (Bryman, 2018).

Alvehus beskriver kvalitativ metod som ett tillvägagångssätt där fokus ligger på att förstå och tolka mening, uppfattningar och sammanhang, snarare än att enbart kvantifiera data genom statistiska mätningar. Det handlar om att fånga individers perspektiv, erfarenheter och subjektiva upplevelser för att skapa en djupare förståelse av ett fenomen, vilket skiljer sig från den mer strukturerade och verifierbara ansatsen inom kvantitativa metoder (Alvehus, J, 2019).

4.2 Datainsamling

Enkäten utformades i Google Forms och innehöll frågor om:

- Kännedom om HUP och sociala tjänstehundar
- Attityder till hundars roll i pedagogiska sammanhang

- Erfarenheter av HUP i skolmiljö
- Möjligheter och hinder för implementering av sociala tjänstehundar

4.3 Urval

Studien riktar sig till alla personal inom skolväsendet som arbetar med barn och elever, oavsett profession. Syftet var att undersöka den generella kännedomen och kunskapen om HUP och sociala tjänstehundar inom dessa verksamheter. För att nå en bred målgrupp användes ett flertal pedagogiska och yrkesnätverksrelaterade Facebook-grupper som kanal, vilket möjliggjorde en effektiv geografisk spridning av enkäten till skolpersonal över hela landet – och resulterade i svar från 358 respondenter från Ystad till Jokkmokk via Visby.

4.4 Bortfall

Respondenter som bekräftat att HUP används i deras skolverksamhet fick ange syftet; som en preventiv insats för att minska skolfrånvaro eller används på annat sätt. Vid analysen framkom att vissa, trots nekande svar på den inledande frågan, ändå besvarade följdfrågan. Detta tyder på en viss otydlighet i frågeställningen, vilket kan ha orsakat missförstånd. Därför har denna fråga (Nr 8) exkluderats och räknats som bortfall, utan att påverka enkätens slutgiltiga resultat eller analys.

4.5 Dataanalys

De slutna frågorna analyserades med deskriptiv statistik, medan de öppna frågorna genomgick en tematisk analys för att identifiera återkommande mönster och nyckelteman (Braun & Clarke, 2006). Det insamlade materialet har systematiskt dokumenterats och arkiverats i Google Spreadsheets. På grund av dess omfattning presenteras endast de mest relevanta resultaten i denna rapport.

4.6 Metoddiskussion

Valet av att ha med kvalitativa frågor var det mest lämpliga sättet att fånga respondenternas kännedom och attityder kring begreppen HUP och sociala tjänstehundar. Denna metod fångade upp djupgående insikter och mer detaljerade beskrivningar, vilket hade varit svårt att uppnå med enbart en kvantitativ ansats. Sammanställningen av Google-enkäten gjordes med studiens frågeställning i åtanke med målet att fånga respondenternas attityd och kännedom på ett sätt som tillät de att uttrycka sin kännedom och attityder med egna ord samt att även svara på slutna flervalsfrågor. Distributionen av Google Forms-enkäten visade sig vara problematisk. Eftersom alla frågor var tillgängliga för samtliga respondenter uppstod vissa missförstånd, där personer som svarade nekande även besvarade följdfrågor avsedda för de som svarat jakande. Detta resulterade i bortfall av en följdfråga, då transkribering och redovisning av dessa svar tolkades som alltför omfattande och svårtolkat.

4.7 Etiska överväganden

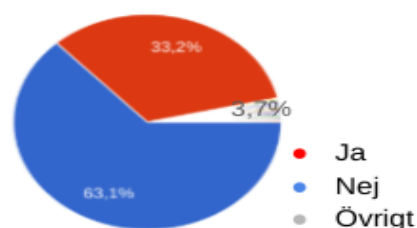
Enkätsvaren behandlades anonymt, eftersom det enda relevanta var att respondenterna var verksamma inom skolväsendet och vart. Därför efterfrågades yrkestitel, antal verksamma år och arbetsort men all denna information, om varje respondent, exkluderades från studien och dess resultat. Förutom att svar förblev anonyma var deltagandet helt frivilligt. Enkäten innehåller information om syftet med studien och hur data kommer att användas. Studien följer forskningsetiska riktlinjer enligt Vetenskapsrådet (2017).

5. RESULTAT

5.1 Kännedom om HUP och sociala tjänstehundar

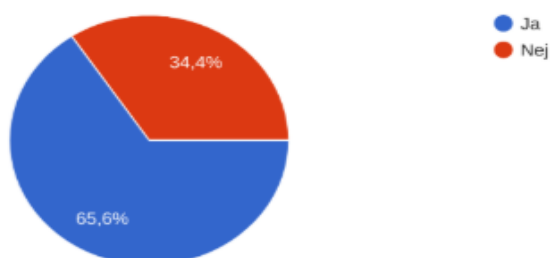
På frågan om respondenterna har hört talas om HUP svarade 63,1 % att de är bekanta med begreppet, medan 33,2 % angav att de inte hade någon kännedom om det. De resterande 3,7 % hade viss uppfattning om innehållet och konceptet, men saknade bland annat specifik kunskap om att det benämns som HUP. (Se figur 1)

Det uttrycks bland annat lite vag vetskap om någon slags arbetsmetod där hundar är involverad etcetera eller som en respondent uttryckte sig: *"Nja, har sett reportage om hundar som arbetar i skolan."*

Figur 1. Har du hört talas om Hundunderstödd Pedagogik (HUP)?

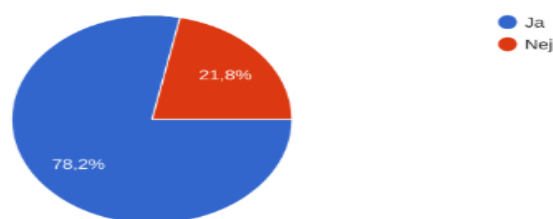
Om respondenterna känner till social tjänstehund svarade 65,6 % ja, medan 34,4 % angav att de inte var bekanta med termen. (Se figur 2) Resultatet indikerar att en majoritet har kunskap om konceptet, men att det fortfarande finns en betydande andel som saknar information om vad en social tjänstehund är och hur den används inom HUP.

Figur 2. Känner du till begreppet social tjänstehund?

5.2 Kännedom om kopplingen till oxytocin och Biophiliahypotesen

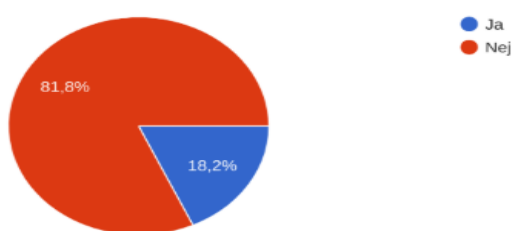
På frågan om respondenterna känner till sambandet mellan samvaro med hund och oxytocinproduktion svarade 78,2 % ja, medan 21,8 % angav att de inte kände till denna koppling. (Se figur 3) Resultatet visar att en stor majoritet har kunskap om oxytocinsystemets roll i förbättrad hälsa och välbefinnande.

Figur 3. Samvaron människa och hund är starkt kopplat till oxytocinproduktion och att oxytocinsystemet är en bakomliggande mekanism för en förbättrad hälsa och välbefinnande. Kan du känna till kopplingen till oxytocin?

När det gäller Biophiliahypotesen – teorin om att människor känner en naturlig samhörighet med allt levande – var kännedomen betydligt lägre. Endast 18,2 % av respondenterna svarade ja, medan 81,8 % angav att de inte var insatta i hur hypotesen fungerar. (Se figur 4)

Detta resultat indikerar att medan många inom skolvärlden känner till den biologiska effekten av människa-hund-samvaro, är förståelsen för Biophiliahypotesen återhämtande påverkan på människors välbefinnande desto mer begränsad.

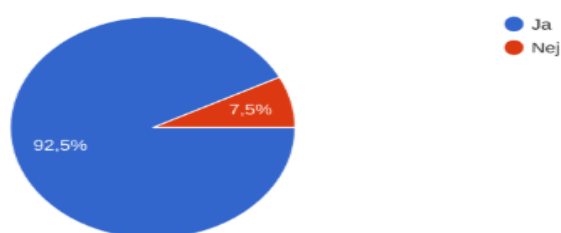

Figur 4. Biofilin är hypotesen om att människor känner ett samband med allt annat levande - är du insatt i hur Biophiliahypotesen fungerar?

5.3 Attityder till implementering av HUP utifrån forskning kring oxytocin och Biophiliahypotesen

På frågan om forskningen kring oxytocinets påverkan och Biophiliahypotesen verkan utgör en god grund för att implementera HUP och sociala tjänstehundsteam som individuella och preventiva stödinsatser i skolan, svarade 92,5 % av respondenterna att de anser att dessa metoder kan bidra till att bibehålla en hållbar skolmiljö med god utveckling och undervisning. Endast 7,5 % var negativt inställda och ansåg att forskningens resultat inte utgjorde en tillräcklig grund för att använda HUP och tjänstehund i skolans stödverksamhet. (Se figur 5)

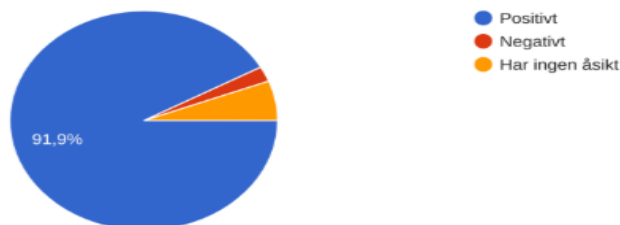
Undersökningen visar att en stor majoritet av respondenterna ser HUP och sociala tjänstehund som välgrundade insatser baserade på forskning om oxytocin och Biophiliahypotesen. Kunskapen om oxytocinets verkan är hög, medan Biophiliahypotesen är mindre känd bland skolpersonal. Trots detta finns ett tydligt stöd för att dessa metoder kan bidra till en hållbar skolmiljö.

Figur 5. Anser du att forskningen kring oxytocinets påverkan och Biophiliahypotesen verkan är goda grunder till att implementera HUP och användandet av sociala tjänstehundsteam som individuella stödinsatser och som preventiva insatser för att bibehålla god utveckling/undervisning i en hållbar skolmiljö?

5.4 Attityder till HUP och sociala tjänstehund

Resultaten visar att en övervägande majoritet av respondenterna, 91,9 %, har en positiv inställning till HUP och sociala tjänstehund. Endast 2,2 % uttrycker en negativ inställning, medan 5,9 % uppger att de saknar en tydlig åsikt i frågan. (Se figur 6)

Figur 6. Vad är din professionella attityd till HUP och arbetet med sociala tjänstehundar?

Alla respondenter fick följdfrågor till frågan om deras inställning till HUP och sociala tjänstehundar som gav de möjlighet att kommentera sitt svar, vilket ger ytterligare insikt i deras attityder och kännedom.

5.4.1 Positiv attityd

Bland respondenterna som är positivt inställda framträder flera gemensamma faktorer av attityder. Vissa respondenter har erfarenhet: *”Vi har två hundar inom HUP på min arbetsplats och de hjälper så många elever dagligen! Kan inte vara annat än positiv till detta”* och andra har hört talas om det och önskar det till sin skolverksamhet och är t o m beredd att själva vara en del av det; *”Jag tror absolut att detta skulle vara något som kan hjälpa flera elever med olika svårigheter inom skolan. Jag funderar ofta när jag sitter med en del elever om de skulle vara till hjälp där i stunden. Jag är så pass intresserad av det att jag är sugen att börja utbilda mig och min framtida hund, ja tyvärr har jag idag inte någon egen hund...”* som en respondent uttrycker sig. Upplevelser av att hundar har visat sig stödja elever med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) genom att skapa trygghet, öka motivationen och stärka självförtroendet eller som en respondent uttrycker sig; *”Tror att det kan ha mycket god effekt på alla barns utveckling och lärande, och speciellt för de barn som det fyrkantiga skolsystemet inte riktigt är gjort för. Tror det kan bidra till både lugn/vara avstressande och öka motivationen”*.

Andra uttrycker att hundarna bidrar också till en mer avslappnad lärmiljö, minskar prestationskrav och hjälper elever i utsatta situationer, såsom elever med problematisk skolnärvaro eller som det också benämns vid; hög skolfrånvaro eller de med psykisk ohälsa. *”Jag har sett hur det kan hjälpa elever, till exempel med problematisk skolfrånvaro att hitta tillbaka till skolan. Ser även att hundar kan lätta upp och göra skolarbetet mer lockande och motivera elever till arbete.”*

Flera respondenter har egna erfarenheter av användandet av skolhund och har sett konkreta positiva resultat, såsom ökad motivation och förbättrade studieresultat. *”Skolan som den fungerar idag är inte en god lärmiljö för alla, därför kan en del barn och unga vuxna behöva få*

individ Anpassat särskilt stöd” eller ”Tror att sociala tjänstehundar kan skapa trygghet för elever som har svårt med sociala relationer och skapa förutsättningar och motivation för kunskapsinhämtning hos elever” är några kommentarer. Hundarnas närvaro skapar en lugnare skolmiljö och en mer inkluderande atmosfär. Trots de positiva effekterna lyfts praktiska utmaningar som allergier och hundrädsla, vilket kräver tydliga riktlinjer och lösningar för en säker och inkluderande implementering. En respondent kommenterar följande: ”Allt som gynnar lärandet och måendet är positivt. Samtidigt viktigt att inte utsätta elever för risker, exempelvis allergiska elever och hundrädda individer. Behöver vara genomtänkt och tydligt utformat.”

Sammanfattningsvis finns en starkt positiv inställning till HUP, men fortsatt arbete krävs för att hantera de identifierade utmaningarna och möjliggöra en bredare användning i skolan.

5.4.2 Negativ attityd

De respondenter som är negativa uttrycker främst oro kring allergier, hundrädsla och inkludering. Många är bekymrade över att elever med allergier kan påverkas negativt och utestängas, medan andra betonar vikten av att skolan ska vara en trygg miljö för alla, även de som är rädda för hundar. Respondenter kommenterar följande; *”Det negativa kan vara elever med allergi eller hundrädsla som utestängs eller stressas av en hund på skolan”, samt ”Kan bli problem i byråkrati angående ev. allergier hos elever eller andra elever på skolan. Behövs stöd i hur det kan ordnas praktiskt så att ingen blir drabbad av vare sig allergier eller att stödet uteblir”*. En del respondenter är helt emot användning av HUP inne på skolan och kommenterar följande; *”Blir svårt ur allergisynpunkt, hundar kan inte vistas skolans lokaler - det är helt otänkbart!”*

Flera respondenter anser att forskningsunderlaget kring HUP:s effekt är bristfälligt, och vissa uttrycker oro för hundarnas välmående i skolmiljön, när de inte själva kan välja att arbeta.

”Toppen för människor, men jag tror att få hundar trivs med uppdraget. Dåligt med studier på det” eller *”Tycker inte att det känns okej att använda hundar i arbete överhuvudtaget. Djur kan inte välja om de ska eller vill jobba utan det är människan som bestämmer det åt den”* är några kommentarer. Skepsis råder också kring konceptet, där vissa ifrågasätter dess praktiska genomförbarhet och nytta i undervisningen eller som en respondent uttrycker sig;

”Fungerar säkert men i skolan ska vi inkludera alla. Det gäller även allergikerna. Skulle vår skola ha en sådan hund fick jag söka nytt jobb. Flera elever skulle få ha hemskola då de blir sjuka av djur. Så nej. Jag förstår inte konceptet med djur i skolan över huvud taget”, eller som en annan respondent ifrågasättande kommenterar; *”Vill först säga att jag är insatt i forskningen*

ovan som ställs i frågan men håller inte fullt med i vad som påstås i frågan. På skolan har vi en social tjänstehund som hjälper ett mycket få antal elever. Finns i examensarbeten obetydlig forskning som är oberoende då det är hundälskare som skriver dem. Av runt 10 artiklar jag läst så bygger mycket på pseudo-forskning. Klart kan upplevelsen vara trevlig och uppmuntrande i stunden men effekterna när hunden inte finns med?”

För att öka acceptansen och möjliggöra en bredare implementering krävs tydliga riktlinjer och stöd. Kommentarer betonas vikten av mer forskning samt lösningar för att hantera allergier och individuella behov, vilket säkerställer inkludering. Dessutom behöver skolvärlden informeras om HUP som pedagogisk metod och om både dess preventiva och långsiktiga påverkan samt om riktlinjer och styrdokument som säkerhetsställer tjänstehundars välfärd, hälsa och reglerad arbetstid – faktorer som branschen aktivt måste lyfta fram.

5.4.3 Ingen åsikt men tecken på nyfikenhet

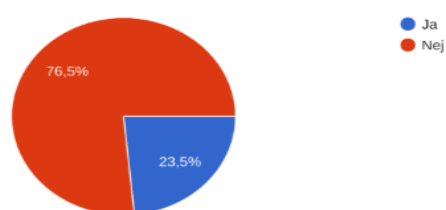
Bland de respondenter som inte har en tydlig åsikt anges främst kunskapsbrist som orsak. *”Jag har aldrig stött på fenomenet HUP och jag har jobbat inom skolan i 30 år. Jag vet helt enkelt inget om det. Har aldrig mött en sådan hund”*. Många saknar information och efterfrågar utbildning för att bättre förstå metodens potential. *”Behöver mer kunskap, helt enkelt”, ”Vet för lite om påföljderna”, ”Har inte tillräcklig kunskap eller inblick i hur arbetet skulle utföras”* samt *”Har inte själv arbetat utan bara hört om det”*. Trots detta finns en försiktig nyfikenhet, där vissa ser möjligheter men vill ha mer konkret kunskap innan de tar ställning och detta uttrycks i kommentarer som; *”Så främmande men absolut positiv till att effekten kan bli så bra men med dagens stora barngrupper kanske det passar mer i särskola eller liten grupp”* eller *”Ingen professionell erfarenhet av HUP men är nyfiken och skulle gärna se det sättas in där behovet finns”*. Samtidigt lyfts även här praktiska utmaningar såsom allergier, hundrädsla och logistiska frågor som hinder för implementering. *”Vet ingenting om det? Logistiken, hantering av eventuella allergier, elever som är rädda för hundar, det känns som att det finns många problem som inte tagits upp (hittills) så jag kan inte ha en informerad åsikt”* eller *”Beror på hur det fungerar. Kan för lite. Jag skulle inte tycka om hund i klassrum, är lite rädd för små hundar. Tror det kan vara mycket positivt för vissa elever.”* är några av de kommentarer som lyfter respondenters farhågor.

5.5 Majoritet saknar erfarenhet och efterlyser evident forskning

Flera respondenter saknar egen erfarenhet av HUP och har inte mött metoden i sin profession, vilket ytterligare understryker behovet av kunskapsspridning. Bland de som har sett insatsen användas varierar resultaten, och mer forskning anses nödvändig för att säkerställa evidens. ”Har inte erfarenheter av positiva studieresultat. Har tagit emot elever från annan skola som haft det” och ”Jag har sett varierande resultat” är exempel på kommentarer. Frågan om HUP beskrivs som komplex, där både för- och nackdelar behöver diskuteras. ”Jag tycker frågan är komplex. Det finns både för och nackdelar. På min skola är många allergiska och hundens uppdrag hamnar i skuggan av att den är söt och alla vill klappa” som en respondent uttrycker det. Sammanfattningsvis finns ett stort behov av att öka förståelsen, samtidigt som praktiska hinder och logistiska utmaningar måste lösas för att möjliggöra en framgångsrik implementering.

5.6 Minoritet har egen erfarenhet av HUP inom sin egen skolverksamhet.

På frågan om respondenterna har egen erfarenhet av HUP inom sin profession på den skola de arbetar på, svarade 23,5 % ja, medan 76,5 % angav ett nekande svar. (Se figur 7) Resultatet indikerar att HUP ännu inte är implementerad i stor utsträckning inom svenska skolverksamheter, trots dess potentiella pedagogiska och välbefinnande-främjande effekter.

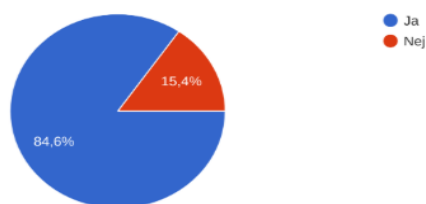

Figur 7. Har du egen erfarenhet av HUP i din profession, dvs. varit med om att det är en pedagogik som använts på den skola du arbetar på?

5.7 Potential att ses som en naturlig stödinsats

Undersökningen visar att en stor majoritet av respondenterna har en positiv inställning till denna metod som en naturlig del av skolans stödinsatser. 84,6 % anser att den kan vara lika integrerad

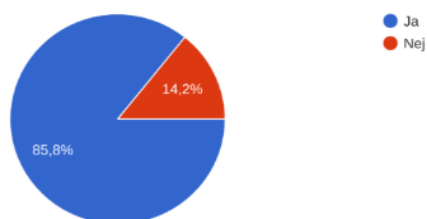
som bildstöd och andra etablerade pedagogiska metoder, medan 15,4 % är negativa till att använda hundar i undervisningen på detta sätt. (Se figur 8) Resultaten indikerar att medan HUP ännu inte är brett implementerat, finns det en växande öppenhet och nyfikenhet för dess potential att förbättra skolmiljön.

Figur 8. Anser du att HUP skulle kunna vara ett lika naturligt inslag som till exempel bildstöd och andra stödinsatser är i skolan idag?

5.8 Synen på sociala tjänstehundsteam som en naturlig del inom skolvärlden

Vidare uppger 85,8 % av respondenterna att de ser ett socialt tjänstehundsteam som en möjlig och naturlig profession inom skolan inom de närmaste tio åren, både för individuella stödinsatser och för preventiva insatser på gruppnivå. Samtidigt är 14,2 % skeptiska till denna utveckling och anser att sociala tjänstehundsteam inte bör betraktas som en integrerad del av skolans personalstruktur. (Se figur 9)

Figur 9 Finns det möjlighet att du i din profession i inom skolan ser ett socialt Tjänstehundsteam som kollegor och som en naturlig profession i skolan inom den närmaste framtiden, typ inom 10 år? Dels för att arbeta på individuell basis, dels för att arbeta preventivt på gruppnivå.

Undersökningen visar en uppfattning från respondenter att implementeringen av sociala tjänstehundsteam i skolan kräver ekonomiska resurser, kunskap, organisatoriska anpassningar och stöd från skolledning och politiker. Finansiering behövs för hundtjänster, utbildning och anpassning av lokaler, medan tydliga riktlinjer kan säkerställa inkludering och hantering av allergier och hundrädsla.

Kunskap och utbildning är avgörande för att etablera HUP inom skolvärlden. Respondenterna efterfrågar både fortbildning för skolpersonal och informationsinsatser riktade till föräldrar och beslutsfattare. För att öka acceptansen behövs forskning och praktiska pilotprojekt som visar metodens positiva effekter på närvaro, psykisk hälsa och prestation.

Skolledningar och politiska beslutsfattare har en nyckelroll i införandet av metoden, då deras inställning påverkar möjligheten till långsiktig etablering. Rektorer med kunskap och engagemang kan driva förändring, och politiskt stöd kan bidra till att tjänstehundsteam blir en implementerad del av skolans stödinsatser.

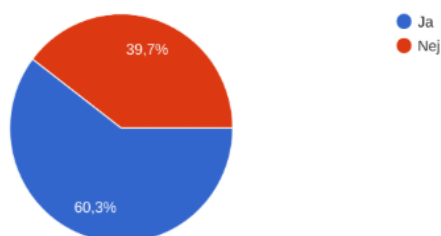
Praktiska faktorer, såsom anpassade lokaler och tydliga arbetsrutiner, måste beaktas.

Tjänstehundarna behöver en tydlig pedagogisk roll, och deras insatser bör först och främst riktas till elever som har behov av de. För att säkerställa långsiktighet föreslås att skolor anställer hundpedagoger och att utbildning finansieras externt. Ett användande av HUP och implementering av sociala tjänstehundar önskas ses som möjliga investeringar i stället för kostnader. Trots utmaningar som allergier, hundrädsla och ekonomiska begränsningar finns ett omfattande stöd för HUP.

5.9 Majoriteten efterfrågar mer information

Enkätsvaren visar att 60,3 % av respondenterna efterfrågar mer information om hur sociala tjänstehundar kan användas preventivt i skolmiljön. De ser metoden som ett möjligt verktyg för att främja elevernas psykiska hälsa, höja och bibehålla skolnärvaron, stärka läs- och skrivutveckling samt öka motivation och välbefinnande.

Samtidigt uppger 39,7 % att de inte har behov av ytterligare information, vilket kan tyda på att vissa redan har tillräcklig kunskap i ämnet, medan andra inte ser HUP som en relevant insats i skolväsendet. (Se figur 10)

Figur 10. Önskar du få mer information om HUP och hur sociala tjänstehundar kan arbeta preventivt och för att motverka psykisk ohälsa, hög skolfrånvaro, stärka läs- och skrivutveckling, höja välbefinnandet och öka motivation för utveckling/studier över lag etcetera?

Sammanfattningsvis finns en bred positiv inställning till HUP och sociala tjänstehundar, men behovet av att hantera praktiska hinder och att sprida kunskap och riktlinjer kvarstår. Sociala tjänstehundar har potential att ha en betydande positiv inverkan på elevernas trygghet, motivation, utveckling och välmående, men framgångsrik implementering kräver att de identifierade utmaningarna adresseras. Dessutom finns det intresse för att inkludera andra djur som pedagogiska resurser i skolan. Studien understryker behovet av fortsatt kunskapsspridning och anpassningar för att säkerställa en effektiv och inkluderande implementering av metoden.

6. DISKUSSION

Detta kapitel sammanfattar bakgrunden, resultaten från enkätundersökningen samt en utvärdering av studiens metoder och genomförande. Insamlade data analyseras, och metodens styrkor och svagheter diskuteras. Avslutningsvis reflekteras över måluppfyllelsen, och de viktigaste slutsatserna samt rekommendationer för framtida forskning presenteras.

6.1 Kunskap och attityder kring HUP och sociala tjänstehundar i skolan

Undersökningen visar att kännedom om HUP och sociala tjänstehundar varierar inom skolvärlden, från Ystad till Jokkmokk via Visby. Majoriteten av respondenterna har hört talas om HUP, men kunskapen om sociala tjänstehundar som begrepp eller strukturerade tjänstehundsteam är mindre utbredd.

Attityderna visar en övervägande positiv inställning till hundunderstödd pedagogik i skolan. Många ser sociala tjänstehundsteam som en framtida profession inom tio år, både för individuella stödinsatser och som preventiva verktyg på gruppnivå. Samtidigt lyfts hinder såsom allergier, rädsla, ekonomiska begränsningar och praktiska utmaningar. Farhågor om hundens välfärd och hälsa lyfts också, liksom frågor kring valfrihet och samtycke i hundens arbete. Hundars välmående, hälsa och behov av valfrihet och samtycke är viktiga aspekter att beakta. Johansson undersökte sociala tjänstehundars beteende i skolmiljö vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och fann främst positiva beteenden, men även enstaka negativa. Studien betonar behovet av individanpassad omvårdnad och vidare forskning om arbetsförhållanden för tjänstehundar (Johansson, 2024).

Trots dessa utmaningar tyder resultaten på ett ökat intresse för att utveckla metoder där hundar kan stärka elevers välbefinnande och skolframgång. För att möjliggöra en långsiktig implementering krävs tvärvetenskaplig forskning, ökad kunskap, anpassade lokaler och resurser samt tydliga riktlinjer som hanterar både pedagogiska och organisatoriska utmaningar.

Karlberg lyfter behovet av forskning kring hälsoekonomi, allergen-nivåer och sociala tjänstehundars roll i idrottsundervisning. Detta är särskilt relevant eftersom elever med problematisk skolnärvaro ofta först undviker idrottslektioner (Karlberg, 2024). Genom tvärvetenskapliga samarbeten och strukturerade insatser kan forskningen ge en mer heltäckande bild av hur HUP och implementering av sociala tjänstehundar kan stärka skolans stödinsatser och bidra till en mer inkluderande och hälsofrämjande skolmiljö.

6.2 Teoretisk förankring och utmaningar vid implementering av HUP och sociala tjänstehundar

Resultaten från undersökningen kan relateras till befintliga teorier och forskning inom HUP och sociala tjänstehundar i skolmiljön. Karrin & Lenngren har undersökt hur hundassisterad intervention kan stödja elever med problematisk skolnärvaro genom att skapa trygghet och öka motivation. Studien visar på goda resultat men efterlyser dock ytterligare forskning om de långsiktiga effekterna av sådana insatser (Karrin & Lenngren, 2020).

Undersökningen visar att kunskapen om oxytocinets påverkan vid människa-hund-interaktion är relativt hög, vilket överensstämmer med forskning som visar att samvaro med hund kan öka frisättningen av oxytocin, bidra till välbefinnande och minska stress. Däremot är medvetenheten om Biophiliahypotesen betydligt lägre, trots att forskning visar att natur och levande organismer har en återställande effekt på människor. Studien belyser även skolpersonalens behov av mer forskning, information och kunskap om HUP och sociala tjänstehundar, samt de utmaningar som gör att relevant forskning – trots att den adresserar det som respondenterna efterlyser – inte når skolvärlden.

Lidfors et al. fann att HUP kan förbättra närvaro och engagemang hos grundskoleelever (Lidfors et al., 2024), medan Lärande.se rapporterar om ett pågående ULF-projekt (Utbildning, Lärande, Forskning) vid Linköpings universitet och Realgymnasiet. Projektet syftar till att studera skolhundars påverkan på trygghet och välbefinnande hos gymnasieelever under läsåret 2024/2025 (Lärande.se, 2024).

Attityderna i undersökningen visar en stark positiv inställning till att implementera sociala tjänstehundsteam i skolmiljön, i linje med tidigare forskning om hundars potential att stödja elevers utveckling, stärka motivation och minska problematisk skolnärvaro. Samtidigt framkommer hinder såsom allergier, rädsla och ekonomiska begränsningar, vilket bekräftar behovet av tydliga riktlinjer och anpassade miljöer för en trygg och inkluderande skolgång.

Aurell konstaterar att bristande forskning och avsaknaden av tydliga riktlinjer för sociala tjänstehundar har påverkat deras etablering i skolan, särskilt med hänsyn till allergiker (Aurell, 2023). Ytterligare studier krävs kring allergen-reducerande preparat och deras effekt i skolmiljöer. Addeira har testat ”Allergenius”, ett preparat som minskar allergener med upp till 90 %, men forskning inom skolverksamhet saknas (Addeira, 2024).

Den höga acceptansen för HUP och sociala tjänstehundsteam som en framtida profession i skolan indikerar en möjlig utveckling, jämförbar med andra etablerade stödinsatser. För att säkerställa en hållbar implementering betonas vikten av systematisk riskanalys och styrdokument, i enlighet med tidigare forskning om kvalitetssäkring av djurassisterade insatser i pedagogiska sammanhang.

6.3 Kritisk metoddiskussion

Inledningsvis övervägdes en kvalitativ studie riktad mot EHT (elevhälsoteam). En diskussion om HUP och sociala tjänstehundar i skolvärlden krävde dock att all skolpersonalen var informerad och delaktig. Därför valdes en bredare målgrupp för att få en mer representativ bild av kunskap och attityder kring ämnet.

Enkäten distribuerades via Facebook-grupper för att snabbt nå ett brett urval av skolpersonal, vilket möjliggjorde effektiv datainsamling med geografisk spridning. Samtidigt innebar denna metod vissa begränsningar. För att minimera risken för missförstånd och bortfall borde enkäten ha formulerats med ännu tydligare och mer strukturerade frågor samt kompletterats med detaljerade svarsinstruktioner, vilket tyvärr inte gjordes fullt ut.

Ett alternativ hade varit att genomföra intervjuer, vilket hade kunnat ge djupare insikter i respondenternas resonemang. Dock skulle detta ha begränsat antalet deltagare och därmed påverkat studiens representativitet. Med hänsyn till tidsramen och behovet av att samla in omfattade och användbara data ansågs enkäten vara den mest lämpliga metoden, trots dess begränsningar och bortfall.

6.4 Empirisk nytta och tillämpning

Undersökningen visar en tydlig förståelse för HUP och sociala tjänstehundar, samtidigt som den lyfter ekonomiska och praktiska utmaningar såsom allergier, hundrädsla, exkludering och farhågor om hundens välbefinnande och valfrihet. För att skolväsendet ska integrera HUP i större skala krävs ökad kunskap, konkreta resultat och förändrade attityder.

Förslag på åtgärder:

- Kunskap och medvetenhet – Beslutsfattare och skolpersonal behöver utbildning om HUP:s vetenskapliga grund och pedagogiska fördelar.
- Pilotprojekt – Skolor kan genom tester mäta HUP:s effekter på närvaro, psykisk hälsa, motivation och prestation.
- Stöd från myndigheter – Skolverket och SPSM kan inkludera HUP i riktlinjer och utbildningar för att stärka dess legitimitet.
- Resurser och kompetensutveckling – Skolor behöver utbildade hundteam, finansiellt stöd och fortbildning för personal.
- Budget och arbetsbelastning – Genom att belysa HUP:s positiva inverkan på elevers och personals välmående kan metoden ses som en investering snarare än en kostnad.

För att säkerställa trygghet och inkludering bör tjänstehundsteam arbeta utifrån noggrant genomförda riskanalyser, anpassade lokaler och tydliga styrdokument. Förebyggande åtgärder som ventilationslösningar, zonindelningar och allergen-reducerande hundvårdsprodukter kan minimera ev. allergier och obehag.

HUP är en forskningsbaserad metod med stor potential att möta skolans utmaningar. Genom att våga tänka långsiktigt kan skolor se vinsterna med HUP som en preventiv insats för ökat välbefinnande, stärkt motivation och förbättrad kunskapsinhämtning. I stället för att betraktas som en kostnad bör metoden ses som en investering i elevers hälsa och lärande, där positiva effekter kan bidra till ökad och bibehållen skolornärvaro, ökad studiero och förbättrade akademiska resultat.

6.5 Vidare forskning och utvecklingsarbete

Den ökande problematiska skolnärvaron och psykiska ohälsan, i kombination med sjunkande akademiska resultat, understryker behovet av alternativa pedagogiska insatser. Trots befintlig forskning kring HUP och sociala tjänstehundar krävs fler studier för att tydligare belysa metodens preventiva och långsiktiga effekter inom skolan. För att säkerställa akademisk legitimitet och praktisk genomförbarhet bör dessa studier bedrivas vid relevanta fakulteter.

Veterinärmedicinska fakulteter har bidragit med värdefull forskning kring exempelvis hundars fysiologi, beteende och implementering av HUP, men ytterligare tvärvetenskapliga studier behövs för att belysa pedagogiska, psykologiska och organisatoriska aspekter.

Utbildningsvetenskapliga och pedagogiska fakulteter bör aktivt engagera sig i forskning om metodens påverkan på elevers välmående, studiero och motivation. Genom tvärvetenskapliga samarbeten kan forskningen ge en mer heltäckande bild av hur HUP och sociala tjänstehundar kan stärka skolans stödinsatser och främja en inkluderande och hälsofrämjande skolmiljö.

Vidare bör forskning adressera farhågor kring allergier, hundrädslor, exkludering och hundens arbetsförhållanden. En central aspekt är tjänstehundens välfärd, där studier om stressnivåer, återhämtning och arbetsförhållanden är nödvändiga. Valfrihet och samtycke i hundens arbete bör också undersökas, då individanpassade arbetsmodeller kan främja långsiktig hållbarhet.

Trots tjänstehundars potential inom skolan är branschen oreglerad, vilket skapar osäkerhet kring utbildningsstandard och hundarnas arbetsförhållanden. En reglerande huvudman behövs för att säkerställa kvalitetskrav och evidensbaserade metoder. Ett nybildat hundförbund har initierat arbete för att etablera en sådan instans, och vidare forskning bör undersöka hur detta kan genomföras.

Resursbrist och budgetnedskärningar gör att skolor ofta prioriterar traditionella arbetssätt, vilket hämmar etableringen av forskningsbaserade insatser som HUP. För en hållbar implementering krävs tvärvetenskaplig forskning, som belyser tjänstehundars arbetsförhållanden, allergennivåer och hälsoekonomi, strukturerat arbete och ökad förståelse för hur sociala tjänstehundar kan integreras på flera nivåer inom skolvärlden och i detta arbete behövs det en reglering av branschen för sociala tjänstehundar för att säkerställa kvalitet och transparens i utbildningen och användningen.

REFERENSER

- Addeira (2024) *Allergener i vår omvärld: Hur de sprids och vad vi kan göra åt det*, Hämtat från nätet 25-04-22; Allergener i vår omvärld: Hur de sprids och vad vi kan göra åt det – addeira
- Alvehus, J (2019) *Skriwa uppsats med kvalitativ metod*. Upplaga 2, Liber AB, Stockholm
- Aurell, L (2023) *Läshunden - läsarens bästa vän? Läshundar används i specialundervisning av elever i språklig sårbarhet*. Självständigt arbete på avancerad nivå. Umeå universitet Hämtad 25-04-22; FULLTEXT01.pdf
- Braun, V., & Clarke, V. (2008) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101, ISSN 1478–0887, UWE, Bristol
Hämtad från nätet; 25-05-09: Using thematic analysis in psychology: Qualitative Research in Psychology: Vol 3, No 2
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- IAHAIO (2018) *White Paper – IAHAIO s definitioner för djurunderstödda insatser och riktlinjer för de berörda djurens välfärd*, Microsoft Word - IAHAIO_WhitePaper_Updated-2018_Svensk översättning_2020_Checked.docx, www.iahaio.org
- Jensen, P Text, tal & ton (2015) *Se din hund i ögonen och må bra*, Hämtad från nätet 24-08-25: Se din hund i ögonen och må bra | Per Jensen | perje@ifm.liu.se
- Johansson, K (2024) *Beteende och djurvälstånd hos svenska skolhundar*, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap Veterinärprogrammet, Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Hämtad från nätet 2025-01-17; Beteende och djurvälstånd hos svenska skolhundar - Epsilons arkiv för studentarbeten
- Johnson et al. (2024) *Recommendations for uniform terminology in animal-assisted services (AAS)* *Human-Animal Interactions* 12:1 <https://doi.org/10.1079/hai.2024.0003>

Ju Ho, P, et. al (2024) Effektiviteten av *djurunderstödda tjänster för barn i skolåldern: En systematisk översikt*. Hämtad från nätet 24-08-25; <https://www.uu.se/download/18.68399f9f1927125c8073f5eb/1729258454916/Effektiviteten%20av%20djurunderstödda%20tjänster%20för%20barn%20i%20skolåldrar.%20En%20systematisk%20literaturoversikt.pdf>

Karlberg, S (2024) *Skolhundar för att minska problematisk skolfrånvaro – En studie i hur skolhundssteam påverkar närmiljön i jämförelse med insats av enbart pedagog*, Avancerad nivå, A2E. Alnarp: SLU, Institutionen för människa och samhälle, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd, Hämtad från nätet: 2024-12-17; [Skolhundar för att minska problematisk skolfrånvaro - Epsilons arkiv för studentarbeten](#)

Karlberg, S., Eriksson, H. (2018) *Sociala tjänstehundar - omsorg utan ord*. Klickerförlaget. Göteborg

Karrin, L & Lenngren, N. (2020) *Social Tjänstehund på uppdrag av elevhälsan. Elever och hundförarens upplevelser av hundassisterad intervention som särskilt stöd vid långvarig skolfrånvaro* Hämtad från nätet 2023-09-10; www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1499992/FULLTEXT02.pdf

Lidfors, L., et. al, (2021) *Sociala tjänstehundar - användning, lagstiftning, och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa*. ("Hundrapporten") Hämtad från nätet 23-04-23
[Sociala tjänstehundar – användning, lagstiftning och djurvälstånd i mötet mellan hund och människa | Externwebben \(slu.se\)](#)

Lidfors, L, et. al (2024) *Sociala tjänstehundars stöd till elever med problematisk skolfrånvaro*, Sveriges lantbruksuniversitet, Skara, Uppsala universitet & Svenska Terapihundskolan, Strömsholm. Hämtad från nätet 24-09-21: [Sociala tjänstehundars stöd till elever med problematisk skolfrånvaro | Externwebben \(slu.se\)](#) och hämtat 2024-12-16:
[Sociala tjänstehundar hjälper skolelever med problematisk frånvaro | Externwebben](#)

Lärande.se (2024), *Satsningen kring skolhund på gymnasiet bryter ny forskningsmark* :(Artikel den 10 september 2024 07:50) Hämtad den 2024-09-22: larande.se/om-oss/nyheter/satsningen-kring-skolhund-pa-gymnasiet-bryter-ny-forskningsmark

Läraryrket (2022) *Vad är KASAM och varför är det viktigt för elevers välbefinnande och utveckling?* Hämtad från nätet 24 – 08 – 25: [Vad är KASAM och varför är det viktigt för elevers välbefinnande och utveckling? - Läraryrket](#)

Melson, Gail F. (2001). *Why the wild things are: animals in the lives of children*, Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Mårtensson, F, et. al, (2021) *Barns kontakt med djur i vardagen – en forskningsbaserad syntes*.

Hämtad från nätet 24-08-25; [Barns kontakt med djur i vardagen | Externwebben \(slu.se\)](#)

Skoglund, P et.al (2015) *Ancient Wolf Genome Reveals an Early Divergence of Domestic Dog Ancestors and Admixture into High-Latitude Breeds* , Hämtad från nätet 24-08-24 ; [\(PDF\) Ancient Wolf Genome Reveals an Early Divergence of Domestic Dog Ancestors and Admixture into High-Latitude Breeds \(researchgate.net\)](#)

Socialstyrelsen (2022) *Kunskapsstöd och regler – KASAM*. Hämtat från nätet 24-08-25;

[KASAM - Socialstyrelsen](#)

Uvnäs Moberg, K (2000) *Lugn och beröring. Oxytocinets läkande verkan i kroppen*. Natur & Kultur. Stockholm

Uvnäs Moberg, K (2009) *Närhetens hormon, oxytocinets roll i relationer*. Natur & Kultur. Stockholm

Uvnäs Moberg, K (2022) *Hundstund. Prata, klappa, leka, läka med oxytocinbomben i vardagsrummet*. Natur & Kultur. Stockholm

Vetenskapsrådet. (2017) *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wilson, Edward O. (1984) *Biophilia*, Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Wynne, C (2019) *Hundens kärlek*. Natur & Kultur. Stockholm

Bilaga – Enkätformulär Google Forms

Frågor Svar 358 Inställningar

Vad känner personal i skolvärlden till om Hundunderstödd Pedagogik (HUP) och Sociala Tjänstehundar?

B *I* U ↻ ✕

Jag studerar sista terminen på en 2-årig YH-utbildning till Skolhundspedagog /Resurspedagog vid Svenska Terapihundskolan och skriver nu på mitt examensarbete där jag vill ta reda på hur det kan se ut med kännedom om HUP och Sociala Tjänstehundar hos skolpersonal?

Mitt enkät vänder sig till dig som arbetar inom skolan oavsett profession eller skolform, dvs från förskolan till anpassat gymnasium.

Jag vill undersöker hur välkänt begreppen HUP och Sociala Tjänstehundar är inom skolvärlden.

Svaren kommer att avidentifieras och enbart användas för min examinationstext.

Sprid och dela gärna med dig av enkäten till dina kollegor.

Som en bilaga till min enkät har jag ett av de senare projektarbeten som gjorts på Sociala Tjänstehundar-Hundrapporten, men jag ber er att svara på frågorna innan ni går in och läser den.

Rapporten ger en tydlig presentation av utbildade Sociala Tjänstehundar och deras uppdrag samt att när de får arbeta utifrån etiska förhållningssätt och rutiner inte påverkas negativt välfärdsmässigt.

[Hundrapporten](#)

Vid frågor eller information om HUP och Sociala Tjänstehundar, välkommen att kontakta mig på:

maria.larsson70@outlook.com

Med vänlig hälsning, Maria Larsson

E-post *

Giltig e-postadress

Det här formuläret samlar in e-postadresser. [Ändra inställningar](#)

1) Har du hört talas om Hundunderstödd Pedagogik (HUP) ? *

- Ja
- Nej
- Annat ...

⋮

2) Hundar och personer som arbetar med HUP bör vara utbildade sociala tjänstehundteam - *
en utbildad hund som arbetar i ett sådant team kallas social tjänstehund - känner du till
begreppet social tjänstehund ?

- Ja
- Nej

3) Senaste forskningen visar att samvaron människa och hund är starkt kopplat till *
oxytocinproduktion och att oxytocinsystemet är en bakomliggande mekanism för en
förbättrad hälsa och välbefinnande - känner du till denna kopplingen till oxytocin?

- Ja
- Nej

⋮

4) Biofili är hypotesen om att människor känner ett samband med allt annat levande. *
Forskning visar att rikligt av naturnära element och andra levande individer har en restorativ
effekt på människor, dvs så kan HUP vara en insats som är återuppbyggande där det
möjliggörs att stressa av, återhämta sig och fylla på med kraft och energi samtidigt som
undervisning pågår - är du insatt i hur biofilhypotesen fungerar?

B *I* U ↻ ✕

- Ja
- Nej

5) Anser du att forskningen kring oxytocinets påverkan och biofilhypotesens verkan är goda grunder till att implementera HUP och användandet av sociala tjänstehundteam som individuella stödinsatser och som preventiva insatser för att bibehålla god utveckling/undervisning i en hållbar skolmiljö? *

Ja

Nej

6) Vad är din professionella attityd till HUP och arbetet med Sociala Tjänstehundar? *

Positivt

Negativt

Har ingen åsikt

6 a) Om du svarade positivt -beskriv kortfattat på vilket sätt?

Lång svarstext

6 b) Om du svarade negativt - beskriv kortfattat på vilket sätt?

Lång svarstext

6 c) Om du svarade ingen åsikt - kortfattat,vad beror det på?

Lång svarstext

7) Har du egen erfarenhet av HUP i din profession, dvs varit med om att detta är en pedagogik *
som använts på den skolan du arbetar på?

- Ja
- Nej

:::

8) Om ja på frågan ovan - i vilket syfte används HUP på den skolan?

- Som en preventiv (förebyggande) satsning för att främja utvecklande-/studie- & arbetsmiljö inom skol...
- För att minimera problematisk skolfrånvaro hos elever.
- Annat ...

9) Anser du att HUP skulle kunna vara ett lika naturligt inslag som tex bildstöd och andra *
stödinsatser är i skolan idag?

- Ja
- Nej

10) Finns det möjlighet att du i din profession i inom skolan ser ett socialt tjänstehundteam *
som kollegor och som en naturlig profession i skolan inom den närmaste framtiden, typ inom
10 år?

Dels för att arbeta på individuell basis men även för att arbeta preventivt på gruppnivå.

B *I* U ↻ ✕

- Ja
- Nej

11) Vad anser du, i din profession ,krävs för att sätta in sociala tjänstehundteam i skolan? *

Lång svarstext

12) Finns det enligt dig anledningar till att INTE ta in social tjänstehund i skolan och vad är den största orsaken till detta i så fall?

Lång svarstext

13) Önskar du få mer information om HUP och hur sociala tjänstehundar kan arbeta preventivt och för att motverka psykisk ohälsa, hög skolfrånvaro, stärka läs- och skrivutveckling ,höja välbefinnandet och öka motivation för utveckling/studier över lag etc.?

B *I* U ↻ ✕

Ja

Nej

14) Vill du tillägga något så går det bra att kommentera det här:

Lång svarstext

⋮

Stort TACK för din medverkan och som avslutande fråga ber jag om din *

* yrkestitel

* skolform, dvs förskola, grundskola ,gymnasium (både traditionell och anpassad på alla)

* yrkesverksamma år, dvs hur länge du arbetat i skolan

* arbetskommun

B *I* U ↻ ✕

Lång svarstext